

Om redaktøransvar på nettet

(29.12.08)

I arbeidet med ny straffelov har regjeringen ikke avklart i hvilken grad det strafferettslige redaktøransvaret skal gjelde for nettet. Dette er uryddig med en lite enhetlig medielovgivning, likevel bør det være samsvar med reglene om frihet og reglene om ansvar.

Mediefridomslova som trer i kraft 1. januar 2009, sier at det er redaktøren som skal ta avgjørelser om den daglige redaksjonelle driften og de løpende journalistiske beslutningene, og at prinsippet om redaksjonell frihet skal gjelde for nettaviser. Men regjeringen har ennå ikke avklart i hvilken grad redaktøransvaret etter straffeloven skal gjelde for journalistisk virksomhet på nett, formidlet av profesjonelle redaksjoner.

Med hensyn til pressens troverdighet burde også ny straffelov gjøre redaktøransvaret medie- og teknologinøytralt, slik at dette ansvaret også omfatter de elektroniske massemediene.

Regjeringen har ikke gjennomført noen prinsipiell gjennomgåelse av systemet for ansvars plassering, men vil se an hvorvidt pressen selv klarer å løse de vanskelige avveiningene som denne typen publikasjoner på internett reiser.

Redaktøransvaret går tradisjonelt ut på at redaktøren har ansvar for alt som blir offentliggjort i publikasjonen. Dette følger av straffeloven § 431, jfr. § 436 og § 10. Dette er straffebud som i utgangspunktet ble formulert i en tid hvor telefonen nylig var oppfunnet og de retter seg først og fremst mot redaktør av "blad eller tidsskrift" - som "trykt skrift" regnes tradisjonelle media som mangfoldiggjøres "ved Trykken eller paa anden kemisk eller mekanisk maade". En analogi til nettaviser og lignende kan etter noens mening neppe være problematisk, bl.a. fordi regelverket vil være godt kjent blant de aktuelle aktører og disse vil være kjent med de etiske retningslinjer som ligger i "Vær Varsom" - plakaten og den rettslige grensedrøgning som straffeloven gir.

Redaktøren har bl.a. ansvar for å sikre at innholdet i publikasjonen er i samsvar med de redaksjonelle retningslinjer for det aktuelle mediahus, herunder kvalitetssikre selv eller gjennom sitt apparat at slike retningslinjer overholdes. I dette ligger det bl.a. at det ikke skal publiseres diskriminerende og ærekrenkende utsagn om enkeltindivider, foretas kriminelle handlinger m.v.

Hvor langt rekker redaktøransvaret?

Det omfatter selvsagt hva redaktøren selv skriver, hva journalistene skriver og hva som fremgår av kjøpt artikkelstoff og solgt spalteplass til reklame m.v.

Tradisjonelt omfatter det også utsagn som fremkommer i leserbrev. I den tradisjonelle avis vil det være slik at leserbrev blir gjennomgått i avisen før de trykkes. Dette er derfor uproblematisk. På en enkel måte kan det vel formuleres dit hen at redaktøren er ansvarlig fordi han kan hindre at utsagnet trykkes.

På Internett er mulighetene for at det innkommer rettsstridige utsagn uten at det er mulig å kontrollere og forhindre dette meget stor bl.a. fordi stoffet som publiseres ikke filtreres på samme måte som i tradisjonelle trykksaker.

Skyldkrav og straffrihetsregel

Ehandelsloven § 18 har et spesielt straffebud som løser spørsmålet om skyldkrav og straffrihetsregel. Regelen inneholder også en erstatningshjemmel.

Regelen har bakgrunn i EU-direktiv av 8. juni 2000 (Direktivet om elektronisk handel) som bl.a. begrenser straffansvaret i slike tilfeller til å omfatte den som har "actual knowlegde" om forholdet.

En "Nettvert" er betegnelsen på den som "lagrer informasjon på oppfordring av tjenestemottaker". Dette vil også omfatte avisenes nettsted. Straffansvar for informasjon og utsagn som er ulovlig, kun foreligger når nettverten vet om forholdet, dvs. ved "utvist forsett". Erstatningsansvar foreligger kun ved grov uaktsomhet. Dette innebærer en meget viktig begrensning i redaktøransvaret, for det vi muligens kan betegne som fremmedpublisert eller fremmedprodusert informasjon på redaktørens nettsted.

Det fremgår av bestemmelsen at nettverten ikke går fri ansvar grunnet denne paragrafen hvis tjenestemottakeren handler på redaktørens vegne eller under hans kontroll.

Selv om det foreligger forsett eller grov uaktsomhet vil nettverten være fri straff- eller erstatningsansvar hvis han snarest mulig fjerner eller sperrer tilgangen til det publiserte materialet.

Forsett vil foreligge når nettverten vet om forholdet. Det betyr at nettverten ved å reagere nokså umiddelbart etter at han får vite om forholdet, under enhver omstendighet går fri straffansvar. Det står i loven at han må reagere "uten ugrunnet opphold". På dette området er loven med andre ord i samsvar med EU-retten.